

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORNICA VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO III.

LJUBLJANA, PETEK 30. SEPTEMBRA 1938.

ŠTEV. 3.

Pismo kardinala Pacellija ljubljskemu škofu

V zadnji številki ljubljanskega »Škofijskega lista« je izšlo poročilo prevzvišenega g. škofa dr. Gregorija Rožmana o rimskem romanju dijaške KA. Prevzvišeni objavlja v tem poročilu tudi odgovor, ki ga je prejel od papeškega državnega tajnika kardinala Pacellija. To pismo je odgovor na tiskano adreso o Mladcih Kristusa Kralja, ki jo je g. škof oddal papežu ob priliki svojega zadnjega obiska v Rimu. Knjižice in listi, ki se ome-

njajo v kardinalovem pismu, so izdaje Naše poti in lista »Mi mladi boreci« ter »Mi mladi delavci«.

Na koncu dodaja prevzvišeni še nekatera važna pojasnila in odločbe, v katerih se strogo obsojajo napadi na našo slovensko KA. Oboje zaradi velike važnosti v naslednjem ponatiskujemo. Podčrtano podčrtali mi.

Državno tajništvo
Njegove Svetosti.
Štev. 170439.

Iz Vatikana, dne 3. avgusta 1938.

Prevzvišeni in prečastiti gospod!

Kar si v tiskanem pismu sv. očetu poročal o napredku Katoliške akcije v Tvoji škofiji, ga je navdalo z nemajhnim veseljem, ker priča, da se verno ravnaš po navodilih, ki jih je dala v tej stvari apostolska stolica.

Dobro namreč umeš, da ima te vrste krščanska vojska veliko moč, zato polagaš izredno in vztrajno skrb v to, da se pri Tvojih vsak dan bolj probuja in razširja.

Predvsem je pohvaliti trud, da tiste, ki so se v to apostolsko vojsko priglasili, vzgojiš zlasti v pobožnosti in po načelih npravnega življenja, da bodo — kakor stvar sama to zahteva — drugim vernikom za zgled.

Prav dobro je dalje, da člane vneta poučuješ v tem, da je apostolstvo v resnici služba, potrebna za krščansko življenje, in da torej morajo cerkveno hierarhijo živahno in velikodušno podpirati.

Pismo, ki si ga oddal, in priložene knjižice in listi so sijajen dokaz, da se pod Tvojo pobudo Katoliška akcija pri Vas v obojem odlikuje: namreč v smotreni vzgoji posameznih članov in v vztrajni delavnosti združenj.

Zato si sv. oče ne more kaj, da ne bi izrazil svojih prav posebnih čestitk obenem z gorečo željo, da bi člani Katoliške akcije še naprej z vso edinstvo src in v največjem spoštovanju do rimskega papeštva uspešno hiteli k postavljenemu jim cilju.

Da bi se te skupne želje z božjo pomočjo uresničile, podeljuje Njegova Svetost Tebi, Tvoji duhovščini in Tebi zaupanim vernikom, zlasti tistim, ki Katoliški akciji kakorkoli pomagajo, z vso ljubeznijo svoj apostolski blagoslov.

Ko Ti to sporočam, bivam z dolžnim spoštovanjem

Tvoji prevzvišenosti

prevdani

E. Card. Pacelli

Škofova pojasnila in odločbe

V veliko zadoščenje mi je, da je sv. oče s tem javno priznal pravilnost našega dela za KA, ko mi je prej že večkrat v privatnih avdicenah potrdil smer in glavno metodo tega dela.

Duhovniki in katoliški laiki, ki jim je vzvišena stvar Katoliške akcije pri srcu, bodo z veseljem in brez strahu pristopili in KA, kakor je pri nas zamišljena in se gradi, s svojim sodelovanjem podprli. Naj odpadejo posihmal vsi pomisleki in osebne simpatije ali antipatije. Če pa ima kdo kakšne pomisleke bodisi glede smeri in pravil bodisi glede načina dela, naj ne kritizira ne zahrbtno, ne javno in ne jemlje veselja tistim, ki bi želeli sodelovati pri KA, ker tako postopanje bi (četudi morda bi bilo bona fide) rušilo KA, ki je sv. očetu tako zelo draga in katoliškemu življenju tako zelo potrebna. Po-

magalo bi samo tistim, ki napadajo KA. O teh pa je papež nedavno dejal: »Kdor udari KA, ta udari Cerkev«. Pač pa naj vsak, ki ima pomisleke ali vidi pomanjkljivost, ki bi utegnile KA škodovati, to sporoči Narodnemu odboru KA ali pa svojemu škofu. Kdor resno misli in hoče graditi, bo tako storil.

Pripominjam še, da nihče v škofiji ali izven nje ni pooblaščen od kake merodajne strani, da naj popravlja zmote v naši KA. Nikomur ni takšna naloga dana. KA stoji in pade s papežem in škofom. Papež in škof sta govorila. Papež v svojem nagovoru in pismu; škof s tem, da je pravila potrdil. In to more in mora zadoštevati.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1938.

† Gregorij,
škof.

VAŽNA UGOTOVITEV

O prosluli Bernanosovi knjigi »Velika pokopališča pod luno« (Les grands cimetières sous la lune), ki na tako čudno podoben način kakor bivši »Dom in svet« obravnava špansko vprašanje, je spregovorila tudi rimska revija »Lettres de Rome« (1—15 sept.). Navajamo njeno sodbo radi tega, ker se more prav tako nanašati na stališče, ki ga ideologi bivšega »Doma in sveta« še zdaj tako krčevito branijo. (Prim. brošuro »Dom in svet v letu 1937«).

Revija na kratko imenuje Bernanosov spis »zelo čudno knjigo«, »bolj roman kot zgodovino«, »ogaben pamflet«, »hudo sramotjenje«, »zajedljiv in prenapet

spis, ki je v pravem nasprotju s francosko umerjenostjo, oliko in francoskim okusom«. Revija podaja tudi nekaj dejstev in zaključkov, ki postavljajo na laž Bernanosove trditve.

Važna pa je predvsem ugotovitev, odkod prav za prav izhaja to zmotno in pogubno naziranje o španskem vprašanju. »Lettres de Rome« pojasnjujejo: iz napačnega pojmovanja Cerkve.

Nesoglasij ni torej toliko krivo nepoznanje dejstev. Vzroki, da imajo nekateri katoliški literatje tako nesrečno stališče o Španiji in komunizmu, so globlji in resnejši.

Kolumbovi vitezi in film »Blokada«

V Ameriki so vrteli film »Blokada«, ki je prikazoval špansko vojsko in se zavzemal za rdeče. Velika ameriška katoliška organizacija Kolumbovi vitezi je proti temu odločno nastopila. Vrhovni svet Kolumbovih viteзов je poslal predsedniku ameriških filmskih izdelovalcev in posojevalcev brzojavko v kateri proti temu filmu odločno protestira. Brzojavka se glasi: »Vrhovni svet Kolumbovih viteзов, ki štejejo v Ameriki 500.000 članov protestira proti filmu »Blokada«. Ta film se kaže občinstvu ne da bi se povedalo, da gre tu za film, ki naj agitira. »Blokada« je izraz simpatije nasproti takozvanim »lojalistom« v španski državljanski vojski. Film prikazuje špansko vojno zgodovinsko napačno in nepošteno. Popolnoma preide teroristična dejanja

kunostične vlade, ki so se zgodila pred nacionalistično vstajo... Ta film so naredili komunistični in marksistični ideologi. Baske prikazuje kot premagan, zaslužjen narod, španske nacionaliste pa kot krvoločne nasilneže nad katoliškim narodom... Da se širi velikanska propaganda v prid »lojalistom«, moremo komaj preprečiti. Vsaj eno pa mi katoličani moremo storiti: dvigniti svoj glas v protest proti tej lažni propagandi.«

Ko smo mi dvignili svoj glas proti podobnim poskusom, so nam nekateri skušali dopovedati, da hodimo po ozkih in usodnih poteh. Naj se ti pomirijo v svojih skrbih, kajti katoličani po vsem svetu od New Yorka do Rima imajo o takih »Blokadah« enako mnenje in enake besede.

Kardinal Verdier o razmerju med katoličani in komunisti

»Moje mnenje je mnenje sv. očeta. Morem ga izraziti s temi besedami: Ni nobene možnosti za sporazum med komunisti in katoličani ne v nauku ne v političnem sodelovanju. Če pa hočejo komunisti spoznati katoliško vero ne odklanjamo, da bi z njimi o tem govorili.«

To so dovolj jasne besede, ki ne morejo buditi nobenih praznih nad. Čudimo se samo »Delavski pravici«, ki je naredila velikega socialnega delavca in cerkvenega kneza kardinala Verdiera za zaščitnika vseh, ki poželjivo gledajo po ljudski fronti.

Japonska mladina pri sv. očetu

Med številnimi romarji, ki so prišli iz vseh krajev k avdicenam v Castelgandolfo k sv. očetu, je vzbujala največjo pozornost skupina japonske mladine. Mladi Japonci so prinesli papežu kip japonskega kralja Dateja, ki je bil poslal k papežu Pavlu V. svoje poslanstvo in vse letnike japonskega katoliškega časopisa. Še preden so bili sprejeti v Castelgandolfo, so jih po papeževem ukazu peljali v vatikansko knjižnico, kjer so jim kazali rokopise, katere so prinesli v 16. in 17. stol. rimskim papežem poslanci japonskih knezov. Pri nagovoru pa jim je papež med drugim rekel, da bodo našli take rokopise tudi v milanski knjižnici v Bibliotheca Ambrosiana, kjer jih je on sam kot knjižničar uredil.

HERETIKI?

Kje so? Kdo so?

Kdo drugi, kakor Stražarji in mi Mladi borci!

Ali — da bomo do črke resnični in pravični — heretiki menda še nismo, vsekako pa »v sosedstvu krivoverskega spiritualizma in supranaturalizma«. To je dokazalo »Dejanje« in nas je s tem seveda za vselej odpravilo iz katoliške javnosti. Odslej bo zastopalo katoliško smer med Slovenci samo — »Dejanje«.

»Dejanje«, pojdi se logike učiti!

Kako je pa »Dejanje« prišlo do tega zares »senzacionalnega« odkritja? Na prav preprost način. Postavilo je najprej nekaj citatov iz »Straže« in »Mladih borcev«, kjer je govorenje o tem, da je tudi vera »totalitarna«, ki zahteva zase vsega človeka, in da velja tudi za kulturo odločitev: Za Boga ali proti Bogu. Nato pa »Dejanje« prinaša razpravo jezuita Nell-Breuninga iz »Leksikona für Theologie und Kirche« o verskem integralizmu, kjer se res nahajajo nekatere podobne trditve. Ker je verski integralizem Benedikt XV. obsodil, bi bili torej po »Dejanju« obsojeni tudi Stražarji in Mladi borci.

Da, ta sklep bi bil veljaven, če bi ne bila več veljavna logika, ki prepoveduje iz podobnosti sklepati na enakost in istost. Ker je pa logika še veljavna, moramo »Dejanju« samo zaklicati: pojdi se logike učiti!

Naš »totalitarizem« za vse kristjane zapoved!

Naš »verski integralizem« je geslo Pija X., povzeto iz sv. pisma: omnia instaurare in Christo, vse obnoviti v Kristusu, ali kakor pravi grški tekst, »vse v Kristusu podrediti eni glavi« (Ef 1, 10). To je tudi naš »totalitarizem«.

Ali je ta obsojen?

Kaj pravi Nell-Breuning? Teženje »proti samovladni individualizmu, proti neznosni razdrobljenosti mišljenja in življenja k sklenjenosti in enotnosti pogleda na svet«, pravi, »je upravičeno, a verski integralizem je le šel »predaleč«. Hotel je oblikovati kot verski celotni nauk »vsa življenska področja iz katoliške vere«, zanikal ali kratil pa je tako imenovano relativno samostojnost kulturnih področij, smatral njeno priznanje za sekularizacijo in za kugo laicizma.

A sedaj vprašamo: Kje smo šli mi v ta ekstrem? Ali se ne bi tedaj okrog »Dejanja« morda ponižali in prečitali v Ušeničnikovih »Katoliških načelih« poglavje o Cerkvi in kulturi?

Morda bi vendarle spoznali, da mi celo iz vatičanskega zbora samega izvajamo neko samostojnost kulturnih področij! Mi ne pravimo n. pr., da vera določa, s kakšnim »drevesom« naj kmet orje. Pravimo pa, da je tudi nad kmetovanjem etika, kmet ne sme s hlapcem grdo ravnati — to je naš »totalitarizem« etike — in pravimo, da mora biti tudi kmetovanje služba božja, kmet mora vse svoje delo s pravim namenom posvetiti — to je naš verski »totalitarizem«.

Ali je ta totalitarizem Benedikt XV. obsodil? Kje pa? Kdaj pa? Ali ni marveč ta totalitarizem za kristjane zapoved? »Ali jeste ali pijete ali kaj delate, vse delajte v božjo slavo!« (1 Kor 10, 31).

Ne skrivajte se za zapoved ljubezni!

Drug znak verskega integralizma je bil po Nell-Breuningu, da so se ti ljudje skušali »z izrabo nasprotja papalizem — episkopatizem potisniti med papeža in svetovno Cerkev« in »so osumili cerkveno zvestobo onih, ki so drugače mislili«.

Stražarji in Mladi borci res branimo resnico in zavračamo zmote, a nikogar ne sumničimo. Naše načelo je Avguštinov izrek: occidite errores, diligite errantes, ubijajte zmote, a ljubite nje, ki se motijo!

Seveda moramo časih tudi pokazati, odkod se zmote širijo. Mi branimo svoje, da se ne zastrupijo, zato moramo časih tudi javno povedati: tam je strup! Zakaj načelo je: bonum commune praevallet!

Človek, ki škoduje občini blaginji, nima pravice, skrivati se za zapoved ljubezni, da ne bi smeli nanj pokazati!

O tem bo treba pri nas še jasno izpregovoriti!

Čutimo s Cerkvijo!

Da bi se pa Stražarji in Mladi borci postavljali med papeža in svetovno Cerkev, tega menda vendar nihče ne bo resno trdil. Prav nasprotno! Naše načelo je: Cerkev, papež, ti so naši učitelji, te poslušajmo!

Mi sploh imamo za najvažnejšo svojo nalogo, da skušamo v našo katoliško javnost zanesti tisto za katoličana življenjsko načelo: sentire cum Ecclesia! S Cerkvijo misliti, s Cerkvijo čutiti, s Cerkvijo živeti, kakor pravi naša knjiga »Katoliška načela«!

Zaupajmo papežu in škofom!

Prav posebej hočemo buditi v mladih dušah zaupanje do Cerkve, do papeža, do škofov, ne le kadar oznanjajo dogme, temveč vobče ko nas uče in vodijo, ko izrekajo s katoliškega stališča sodbe o svetovnih pojavih.

Če n. pr. papež in vsi španski škofje pravijo, da je boj na Španskem tudi boj za Kristusa in proti Kristusu, mi bolj zaupamo njim, kakor pa kakim literatom, ki vidijo v tem boju samo hlepenje po fašizmu na eni strani, na drugi strani pa borbo za demokracijo.

Sicer pa — vprašajte Rim!

To je naš totalitarizem in integralizem. Ali si še upate trditi, da je tak totalitarizem in integralizem obsojen? Sicer je pa, če res to mislite, prav preprosto sredstvo, da se to tudi jasno izkaže: naznanite nas v Rim! Ker je naše načelo: v vsem poslušnost Cerkvi, bomo takoj klonili: Roma locuta, causa finita! Samo sporočiti nam boste morali odgovor iz Rima, da ga bomo javno ponatistili!

Dovoljevati, kar je v pogubo, se pravi varati. Sv. Ciprian

Dijaški glasovi o »Borci«

Kaj naj list še obravnava? No, načelnih člankov, mislim, je dovolj. Tudi sodobne za nas aktualne zadeve pridejo na vrsto, premalo in preredko pa naši slovenski dogodki, ki nas najbolj zanimajo. Želel bi, naj se list spomni več svetovnih osebnosti in poleg teh tudi slovenskih. Predvsem pa si želim, naj vsaka številka prinese nekaj kritičnih poročil naših in tujih knjig. Tudi dijak — in zlasti dijak — rad hlasta po novem. Da se kje ne zaleti, mu bodo »Borci« vodnik. Djak potrebuje kritika svetovalca, na katerega se lahko zanese.

Francis Finn:

Tom Playfair

Šla sta naravnost dalje, prišla skozi neka zamrežena vrata in se znašla na dvorišču, ki je bilo s peskom posuto ter kakih sto metrov dolgo in pedeset široko.

»Dvorišče za nižješolce,« pravi Harry.

»Ti, ali ne bomo smeli nikoli iti z dvorišča?« vpraša Tom zaskrbljeno.

»Nikoli, moj dragi, če ne boš priden. Toda hitiva, treba bo priti v umivalnico, še preden jo zasedejo drugi.«

Zraven vrat, na desni strani čisto blizu šolskega poslopja je bila dvonadstropna stavba s spalnico zgoraj ter z umivalnico spodaj.

Ko sta vstopila, se je nudil Tomovim očem čisto nov prizor. Z izjemo velike mize ter nekaj klopi je bil ves velikanski prostor popolnoma prazen. Ob stenah je bilo več ločenih sobic, v vsaki je bila polica in na njej milo, zobna krtačka ter druge toaletne potrebščine.

Na veliki polici, ki se je raztezala vse krog in krog velike dvorane, so bile nametane brisače, školjke za milo, železne emajlirane skodelice, vse v največji zmedi. Brisače so večinoma pokrivala bakrene glave štorcelj, ki so stegale svoje dolge vratove iz vodovodne cevi. V trenutku, ko sta vstopila naša junaka, je bilo raztresenih vzdolž ob vodovodni cevi nekaj dečkov, ki so se umivali. Prefekt z beležnico v roki jim je odkazoval prostore.

»Kako vam gre, pater Phelan?« vpraša Harry ter potipa za krajec svojega klobuka.

»Vi ste, Harry? Ste dobro preživeli počitnice?«

»Dobro, in vi, pater?«

»Kar se tiče mene, jih zmeraj dobro preživim. Glej, nov prijatelj! Kako se piše?«

»Tom Playfair. Ali ne bi jaz mogel imeti istega prostora kot lansko leto, tu poleg okna? In Tom bi bil poleg mene.«

Pater Phelan mu je velikodušno ugodil.

»Hvala, pater!« pravi Harry ginjeno ter odpelje Toma na določeno mesto.

»Poglej tvoj oddelek, št. 291 poskušaj si vtisniti to številko v glavo, moj prostor je zraven, št. 30.«

Toda Tom ni bil zadovoljen.

»Samo to?«

»Najbrž bi rabil kar celo dvorano, a ne?«

Ne da bi odgovoril, je Tom stekel k prefektu.

»Oprostite gospod, ali ne bi mogel dobiti še kakega drugega oddelka?«

»Kaj, ali niste s tem zadovoljni?«

»Da, toda meni bi bilo treba vsaj dveh.«

»Dveh? In zakaj?«

»Za moje knjige.«

Prefekt se je iz srca nasmejal. »Le mirni bodite, saj boste imeli v učilnici dovolj prostora.«

»Aha, torej dobim še kak drug prostor!« In Tom je pomirjen odhitel k Harryju, ki je z vidnim začudenjem opazoval Tomovo početje.

Umivalnica se je polagoma polnila. Vsak trenutek se je prikazal kdo pri vratih. Nekateri gojenci, recimo bratje Jones, so si komaj upali dvigniti oči. Drugi, na primer Tom, so bili mirni ter so opazovali. Drugi spet so prihajali ponosno in hrupno kakor v osvojevano deželo. Tom je postal pozoren.

(Dalje prihodnjik.)

MMB naj bi poznali tudi izredne številke (n. pr. božične, velikonočne, novoletne, ob velikih praznikih.) Taka izredna številka naj bi imela dve poli, prostor pa naj bi bil rezerviran za zoologijo, botaniko, zgodovino, zemljepis in tehniko. Na te vede naj bi se gledalo iz krščanskega vidika in naj bi bili prikrojeni za naše razmere.

MMB naj imajo tudi stalen »Kulturni obzorik«.

Dobro bi bilo, da bi MMB sodelovali pri urejanju in izdajanju dijaškega koledarčka, ki bi s tem postal mnogo boljši.

*

Borci so pravi dijaški list. Najhitreje in najjasneje me pouče o vsem, kar se v današnjih časih tiče nas dijakov. Vsako zmotno idejo presodijo odločno, brez strahu, s strogo katoliškega vidika, kakšen mora biti moj odnos do nje. To tudi drugim fantom ugaja.

*

Lansko leto sem slišal od nekega dijaka, da je list pust, ker nima nobene povesti. Sedaj je tudi tej želji ustrezno. Z listom sem zadovoljn, ker je udaren in iz njega črnam pobudo za delo. Mnogo je listov, a Borci mi najbolj ugajajo.

VEZAVA BORCEV

Kdor hoče dati svoj letnik vezati, naj ga odda svojememu poverjeniku do 15. oktobra in mu plača obnem 12.— din za vezavo.

Letnik mora biti popolnoma urejen, zavrt v ovojni (ne časopisni) papir in zavezan v vrvice. Vsak naročnik naj napiše na ovoj in potem še na prvo številko Borcev svoje ime, gimnazijo in razred. Ime na prvi številki Borcev se napiše pod rdečo črto (ne na robu, da ga knjigovez ne odreže).

Komur kake številke »Borcev« manjka in jo želi nadomestiti, naj zapiše na ovoj, katere številke želi.

Posamezna številka Borcev stane 75 par, vse počitniške številke, (od 39. do 52.) stanejo 5.— din.

Naročniki, ki so za tretji letnik plačali že vso naročnino, dobijo drugi letnik po znižani ceni: dijaki za 8.— din, nedijaki pa za 15.— din. Ako hočejo imeti vezanega, samo plačajo poverjeniku znesek za vezavo za letnik in mu sporočijo gimnazijo in razred.

Oni naročniki, katerim se bodo poslali vezani letniki po pošti, doplačajo še 4.— din. za poštnino.

Gg. nedijaki lahko izročijo svoj letnik in plačajo za vezavo na škofijskem ordinariatu v Ljubljani tajniku g. Prešernu.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).